

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. II. Eadem absurda & inconvenientia, olim à Fausto & Massiliensibus,
contra doctrinam D. Augustini objecta;

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

minio quod habet voluntas supra suos actus : Sed A
 posito tali decreto, nullum habet voluntas creata
 supra suos actus dominium : Ergo nec ullam li-
 bertatem. Major constat, Minor probatur. Li-
 berum arbitrium non habet potētiā, seu domi-
 nium super decretum, neque super connexionem
 infallibilem, quæ intercedit inter decretum &
 actum voluntatis creatæ, cum nihil possit ope-
 rari impeditivum decreti, vel connexionis illius
 cum actu : Ergo neque habet potētiā, aut do-
 minium super nostros actus. Antecedens patet,
 Consequentia probatur. Qui habet dominium
 super actum, habet etiam potētiā & domi-
 nium super omnia à quibus talis actus essentiali-
 ter dependet : Ergo si liberum arbitriū non habeat
 dominium super divinum decretum, & motio-
 nem, seu gratiam ab illo promanentem, à qui-
 bus actus nostri essentialiter dependent, nullum
 etiam habebit supra suos actus dominium.

22. Tertio probat suam opinionem Lessius, libro
 de Prædestinatione, in præfatione ad Lectorem,
 & ibidem sect. 2. num. 27. & Molina ubi supra
 disp. 1. memb. 6. circa finem. Quia (inquiunt) se-
 quitur ex contraria sententia, homines in despe-
 rationem suæ salutis adduci : Sed in nulla senten-
 tia Catholicorum hoc debet admitti : Ergo om-
 nes Catholici debent illam sententiam repellere,
 Sequela probatur : Proponamus duos homines,
 quorum unum Deus per suum decretum ex se ef-
 ficax & antecedens statuit salvare, & alterum de-
 crevit damnare : tunc primus nihil potest spera-
 re, cum habeat totum quod possit sperare, scilicet
 certitudinem infallibilem suæ salutis. Alter è con-
 tra, quomodo non potest non desperare, quem
 prædefinitio violenta damnavit ?

23. Quarto arguit Lessius ubi supra sect. 2. num. 14.
 & Molina ubi supra. Sententia opposita socor-
 diam, torporem, & ignaviam hominibus Chri-
 stianis affert : Ergo non est admittenda. Conse-
 quentia patet, Antecedens probatur. Nullus po-
 test esse sollicitus de bonis operibus, qui existi-
 mat omnia nostra opera cum omnibus suis cir-
 cūstantiis, decreto absoluto & antecedenti, esse
 ab æterno à Deo prædefinita : Atqui sententia
 quæ tollit sollicitudinem bene operandi, causat
 ignaviam, socordiam, & torporem : Ergo sen-
 tentia Thomistarum, torporem & ignaviam in
 exercitio bonorum operum causat.

24. Ex his principiis plura alia absurda & inconve-
 nientia colligunt præfati Authores, & dicunt se-
 qui ex nostra sententia. Nempe *studium virtutis*
retundi. Ita Lessius de prædest. sect. 2. *Incurari*
homines ad licentiam & dissolutionem vite. Ibi-
 dem ratione decimā. Et Valentia in 1. partem
 quaest. 23. puncto 4. in corollario. *Laudem detra-*
hi bonis operibus. Lessius de prædest. sect. 2. nu-
 mero 13. & 17. *Orationes refrigerare aut extinguere*.
 Vazquez disp. 89. in 1. p. cap. 10. *Spem impe-*
trandi tolli ex incertitudine illius decreti. Lessius
 de gratia efficaci cap. 7. num. 2. *Exhortationes &*
correctiones languescere & auferri. Idem de præ-
 dest. sect. 3. num. 31.

25. Denique contra eadem decreta de se efficacia,
 & consensum voluntatis creatæ antecedentia,
 insurgunt Theophilus Raynaudus, sub assumpti-
 tia larva de la Riviere, & Franciscus Annatus, in
 libro de scientia media cap. ultimo. Et dicunt
 quod Calvinus huiusmodi decreta & prædefini-
 tiones Dei absolutas introducere conatus est, ut
 arbitrii libertatem de medio tollerent. Unde ne
 conveniamus cum hæreticis, decreta illa abso-

luta, omnem prævisionem determinationis crea-
 tæ voluntatis antecedentia, quæ à Thomistis
prædeterminantia appellantur, à Scholis Catho-
 licorum releganda sunt, & introducenda decreta
 indifferentia & conditionata, libertatis amica,
 mitia, benigna, suavia, & prævisione futuri
 consensus contemperata.

§. II.

*Eadem absurda & inconvenientia, olim à Fausto
 & Massiliensibus, contra doctrinam Divi
 Augustini objecta.*

96. **V**T clarè constet hæc Recentiorum argumen-
 ta non esse recentia, sed pervetusta, & ve-
 luti rancida, ac decreta ex se & ab intrinseco ef-
 ficacia, quæ Lessius *ferrea & adamantina* vocat,
 ex Augustini visceribus esse deprompta : è contra
 verò alia quæ in Deo fingunt Adversarij, & in-
 differentia appellantur ; sed quæ *cerea & plum-*
bea, verius nuncupari possent, utpote quæ spon-
 te liquecant, & sigillationem ab humana vo-
 luntate expectent, ab hujus S. Doctoris mente
 & sensibus esse remotissima, operæ pretium est,
 breviter hic ostendere, Faustum & alios Semipe-
 lagianos, eadem omnino absurda & inconvenien-
 tia, contra Augustini sententiam sæpius objecisse,
 eademque omnino querelas contra ejus doctri-
 nam olim induxisse, subindeque Adversarios trita
 Pelagianorum arma colligere, & obsoleta recu-
 dere, ipsisque merito illud Prosperi contra Col-
 latorem nos posse objicere : *Quid de elisarum ar-*
gumentationum ratiunculis fracta studeatis arma
colligere ?

In primis ergo quod objicitur de fato, habetur
 apud D. Prosperum, Epist. ad Augustinum, in
 qua referens præcipuas contra ejus doctrinam
 Massiliensium querimonias, ait quod illi con-
 querebantur ex Augustini doctrina, *Sub præde-*
stinationis nomine, fatalem quandam necessita-
tem induci. Et in Epistola ad Rufinum in fine :
Ea, inquit, quæ de fato jactitant, neque ipsum
quidem onerant (sanctum Augustinum) in cujus
libris copiosissime hujusmodi destruuntur errores.
 Idem constat ex Fausto lib. 1. de libero arbitrio
 cap. 4. ubi doctrinam Augustini impugnans, sic
 ait : *Sub pietatis fronte, gentilitatis malum, &*
inter gratiæ vocabulum, absconditum erit FATALE
DECRETUM. Et cap. 12. Recedat hinc originalis
definitio, VEL FATALIS. Idem constat ex Augu-
 stino lib. 2. ad Bonifacium cap. 5. & 6.

98. Secundo quod nobis objicitur de libertatis
 everfione, fuisse pariter objectum à Semipe-
 lagianis Augustino, constat etiam ex eodem Pro-
 spero in eadem Epistola ad Rufinum, ubi sic lo-
 quitur de Massiliensibus : *Scripta Augustini, qui-*
bus error Pelagianorum impugnatur, infamant,
dicentes eum liberum arbitrium penitus dimovere.
 Et inferius. *Nimium in experte, nimium incon-*
sideratè ab adversantibus dicitur, quod per hanc
Dei gratiam, libero nihil relinquatur arbitrio. Et
 Faustus de libero arbitrio cap. 6. *Sicut mare mag-*
num, inquit, quod huc atque illuc veluti ventis
agitantibus volutatur, ita ad quodcumque bonum
vel facinus, sine ullo affectu suo, solo divina
potestatis impulsu, mens humana versaretur. Ecce
hæreticus (quem non alium quam Sanctum Au-
gustinum intelligit) sub prætextu gratiæ, qua-
lem vult hominem esse post gratiam. Denique in
 hoc demonstrando, quantà animi contentione
 Faustus laboraverit, fati indicat ipsa librorum

inscriptio, quos adversus Sanctum Augustinum A
edidit: *Professio fidei adversus eos, qui dum per
solan voluntatem Dei, alios dicunt ad vitam at-
trahi, alios in mortem deprimi, hinc fatum cum
Gentilibus asserunt, unde & liberum arbitrium
cum Manichæis negant.*

99. Tertiò de desperatione conqueruntur etiam
Massilienses apud Prosperum, in Epistola ad Au-
gustinum, dicentes: *Ex utraque parte superfluum
laborem fore, si neque rejectus ullâ industriâ pos-
sit intrare, neque electus ullâ negligentia possit
excidere. Quoquo enim modo se egerint, non
posse aliud erga eos, quam Deus definiit acci-
dere, & sub incerta spe, cursum non posse esse
constantem.* Et Hilarius ad eundem Augustinum
inquit: *His sanctitatis tue verbis ita moventur,*
ut dicant quandam DESPERATIONEM homi-
nibus exhiberi. Item Faustus libro 1. de libero
arbitrio cap. 4. *Quid enim ultra speret quem jam
gratia suam fecit? In quo è contrario non desperet,
quem PRÆDEFINITIONE VIOLENTA damnavit?*

100. Quarto induci socordiam, torporem, & igna-
viam ex Augustini doctrina, Massilienses cla-
mant apud Prosperum in Epist. ad Augustinum,
dicentes: *Hoc propositum vocationis, & lapsis
curam resurgendi adimere, & sanctis OCCASIO-
NEM TEMPORIS afferre: eò quòd utraque parte su-
perfluum labor sit &c. Quoquo enim modo se ege-
rint, non posse aliud erga eos, quam Deus defini-
vit accidere. Et inferius: Removeri itaque indu-
striam, tollique virtutes, SI DEI CONSTITUTIO,
HUMANAS PRÆVENIAT VOLUNTATES.* Unde &
Faustus libro 1. cap. 11. *Multum, & remunerati
gloria, & remuneratoris justitia denegabitur, si
summi & illustres viri, PER QUIETEM ET DESI-
DIAM coronantur.*

101. Quintò studium virtutis retundi, etiam Massi-
lienses apud Prosperum in Epistola ad Augusti-
num conqueruntur, his verbis: *Si aliud ha-
beat prædestinantis electio, cassa sit aditantis
intentio. Et iterum ibidem dicunt: Superflua
erit industria & laboris inditio, cujus studium
stante electione frustrandum sit.* Et Augustinus
4. contra Julianum capite 8. *Calumniaris me
dicere, NIHIL STUDII expectari ab humana vo-
luntate deberi.*

102. Sextò incitari homines ad licentiam & disso-
lutionem vitæ ex Augustini doctrina, fuit etiam
frequens Massiliensium querimonia, ut constat
ex Augustino de bono persever. cap. 15. Et ex
Fausto lib. 1. cap. 4. ubi ait: *Igitur dum liberi
interemptor arbitrij, in alterutram partem omnia
ex prædestinatione statuta, & definita esse pro-
nunciat, etiam SUPREMA REMEDIA POENITEN-
TIÆ, sensu abrupta impietatis evacuat.*

103. Septimò laudem detrahi operibus bonis, ait
etiam idem Faustus lib. 2. cap. ultimo, circa finem:
*Ergo, inquit, nostram non poterimus laudi conferre
palmam, si volumus necessitate servare naturam?*

104. Octavo orationes refrigerare aut extingui,
clamat idem Faustus lib. 1. cap. 4. *Quid orare,
inquit, homini proderit, in una harum duarum
condicione omnimodis constituto? nam etsi ad
quam partem fuerit deputatus ignorat, utramque
tamen partem defixam & immutabilem non igno-
rat. Et iterum inferius: Qui unum in origine per-
ditum, alterum in prædestinatione affirmat ele-
ctum, vide quòd improba persuasione declinet: quid
enim aliud dicit, nisi quòd ADJUTORIO ORATIO-
NIS neuter indiget.*

105. Nonò spem impetrandi tolli ex incertitudine

divini illius propositi, conqueruntur etiam Mas-
silienses apud Augustinum, de prædest. SS. cap. 11.
ubi Massiliensium scrupulum, statim sibi refellen-
dum proponens, ait: *Sed incerta est mihi in-
quit de meipso voluntas Dei. Quibus continuo
respondet. Quid ergo tua ne tibi voluntas de teipso
certa est, nec times? qui stat, videat ne cadat.
Cum igitur utraque incerta sit, cur non homo fir-
miori quàm infirmiori fidem suam, spem, chari-
tatemque committit. Et de bono persever. cap. 17.
ait Massilienses à prædestinatione quam ipse do-
cebat abhorruisse, eò quòd verebantur, ne plus
desperatio quàm exhortatio videretur asserri, dum
cogitant qui audiunt, incertum esse humane igno-
rantia, cui largiatur Deus, cui non largiatur hæc
dona.* Unde etiam Hilarius, in Epistola ad Augu-
stinum, testatur eosdem Massilienses Augustini
prædestinationem repulisse, eò quòd ad incertum
voluntatis Dei se deduci volebant. Cui respondens
Augustinus de prædest. Sanct. cap. 11. dicit: *Se mi-
rari homines illos infirmitati suæ se malle confide-
re, quàm firmitati promissionis Dei.*

Decimò exhortationes & correctiones lan-
guescere & auferri, fuit etiam constans & per-
petua Massiliensium querimonia; ut constat ex
eodem Augustino de bono perseverantia cap. 15.
ubi Massiliensium verba sibi refutanda propo-
nens, ait: *Neminem, inquit, posse correctio-
nis stimulis excitari, si dicatur in conventu Ec-
clesiæ audientibus multis: ita se habet de prædes-
tinatione definita sententia voluntatis Dei, ut alij
&c. Item apud Hilarium, in Epistola ad Augusti-
num, sic Massilienses loquuntur: Nam si sic præ-
destinati sumus ad utramque partem, ut de aliis ad
alios nullus possit accedere: quòd pertinet tanta ex-
trinsecus CORRECTIONIS INSTANTIA? Unde
etiam Prosper scribens ad eundem Augustinum,
postulat ab illo edoceri: *Quemadmodum per hanc
prædicationem propositi Dei, nemo eorum qui co-
hortandi sunt impediatur, nec OCCASIONEM
NEGLIGENTIÆ habeant, si se prædestinatos esse
desperent.**

Denique Pelagianos & Semipelagianos olim
D. Augustini sententiam, tanquam Manichæo-
rum errorem condemnasse, illumque S. Docto-
rem, & invictissimum divinæ gratiæ propugna-
torem, tanquam hæreticum & Manichæum apud
Catholicos diffamasse, constat: Tum ex ipso
Fausto, Semipelagianorum Antesignano, in li-
bris sæpius citatis de libero arbitrio, in quibus
D. Augustinum (suppresso nomine) hæreticum
& Manichæum appellat. Tum etiam ex ipso Au-
gustino, libro 2. contra duas Epistolas Pelagian.
cap. 1. ubi loquens de Pelagianis, ait: *Nihil
aliud nituntur, nisi ut hac horribili hæresi (scili-
cet Manichæorum) objectâ, cujus se adversarios
conspiciunt, lateant inimici gratiæ, sub LAUDE
NATURÆ. Et libro 3. cap. 9. Excogitaverunt,
MANICHÆORVM DETESTABILI NOMINE, impe-
ritos quos poterunt deterrere, ne adversus eorum
perverissima dogmata, aures accommodent veri-
tati. Et lib. 1. contra Julianum cap. 4. Quid nomen,
inquit, dilaniare niteris meum, & Ambrosium
facis, tacito ejus nomine, MANICHÆVM.*

Has ferè omnes Pelagianorum & Semipelagia-
norum querelas, seu potiùs calumnias contra
Augustini doctrinam, collegit D. Prosper in car-
mine de ingratis cap. 26. & 27. his verbis:
*Hic vanam insano profertis corde querelam:
Omne opus arbitrij sublatum vociferantes,
Currere currentum, si non & velle volentium est:*
Nec

*Nec vitii pœnam deberi, aut premia laudi,
Si vel naturam obstrictam mala velle necesse est,
Vel nostro adscribi nequeunt bene gesta labori.
Nunquid non eadem sapiunt, eademque perorant,
Vestri illi quorum ructatis verba magistri?
Sed quia consimili cognata superbia gestu
Prosilit, & vobis nunc responderetur, & illis.*

Et capite 28.

*Hoc itaque arbitrium, cum sanat gratia, tolli
Dicitis, & periri, vitâ aspirante putatis.
Quid mirum rabido si corde phreneticus aeger,
Morbi amat, & pellic medicum cognoscite tandem.
Antiqui commenta doli, & desuescite captas
Aures vipereo rursus præbere susurro.
Parcite de fractis præcæpere noxia poma
Arbitrij ramis, non hæc vos esca reformat.
Nec speciem Angelici nutrit cibis iste decoris.
Sed veitorum avidos, & terrâ bile iumentes,
De fastidita procul abripit arbore vita:
Huius ope & fructu vescendum est, ut revalescens
Languida mens, etiam proprijs bene viribus uti
Possit, & in Christo inveniat quod perdidit in se.*

ARTICVLVS V.

*Ex doctrina Divi Augustini & Sancti
Thomæ solvuntur argumenta arti-
culo præcedenti proposita.*

Licet præcipua Adversariorum argumenta, facile solvi possint ex doctrina articulis præcedentibus tradita: nihilominus ut magis constet nostram doctrinam non esse novam, nec aliunde quam ex purissimis utriusque Sancti Doctoris fontibus fuisse desumptam, ex illis etiam haurimus solutionem omnium argumentorum, quæ articulo præcedenti proposita sunt.

§. III.

109.

Solvitur primum argumentum.

AD primum ergo dicendum est, duplex in rebus humanis posse distingui fatum. Unum Ethnicum & profanum, à Gentibus olim confectum. Aliud Christianum & Catholicum, à D. Augustino & S. Thoma receptum. Primum est libertati contrarium, & necessitatem antecedentem & absolutam in rebus humanis inducens. Secundum verò libertati non præiudicat, sed potius eam fovet, perficit, firmat, & causat; nec aliam necessitatem, quam infallibilitatis & consequentiæ, quæ libertati non adversatur, inducit. Denique fatum primo modo sumptum, consistit in quadam concatenatione & coordinatione causarum naturalium, omnino inflexibili & immutabili, sive in quadam dispositione siderum seu constellationum, ex qua Gentiles exillabant omnia in rebus humanis contingere; & ab illa non solum actus & eventa, sed etiam ipsas nostras voluntates pendere, ut refert D. Augustinus libro 2. ad Bonifacium cap. 6. Fatum verò in secunda acceptione, nihil aliud est quam divina providentia, æterno & immutabili suo decreto præordinans, prædefiniens, & prædeterminans omnia quæ fiunt in mundo, fieri juxta naturam & conditionem causarum secundarum à quibus proveniunt. Ut enim ait S. Augustinus apud Prosperum, sententia 88. *Divina voluntas est prima & suprema causa omnium corporalium, spiritualiumque mo-*

Tom. I.

Ationum: nihil enim fit visibiliter & sensibiliter quod non de invisibili & intelligibili summi Imperatoris aula, aut iubeatur, aut permittatur, secundum inestimabilem iustitiam premiorum, atque pœnarum, gratiarum, aut retributionum; in ista totius creatura amplissima quadam, immensaque republica.

In hac ergo secunda acceptione admittere fatum non inconvenit, sed pium & catholicum est, & doctrina D. Augustini & D. Thomæ omnino consonum: quamvis non debeamus hoc nomine uti, ne conveniamus cum Gentilibus: ut docet idem Augustinus libro 2. contra duas Epist. Pelagianorum, qui, ut ostendimus §. præcedenti, illum S. Doctorem, Manichæum, & fatalium decretorum assertorem appellabant, unde cap. 5. sic ait: *Nec sub nomine gratia fatum asserimus, quia nullis hominum meritis Dei gratiam dicimus antecedere: si autem quibusdam, omnipotentissimam Dei voluntatem placeat fati nomine nuncupare, prophanas quidem verborum novitates devitamus, sed verbis contendere non amamus.*

Idem asserit S. Thomas quodlib. 12. quæst. 3. art. 4. ubi hanc pertractans quæstionem: *Vtrum omnia subsint fato?* inquit: *A providentia Dei omnia sunt prædeterminata & ordinata.* Et in hæc acceptione docet posse concedi quod omnia subiunguntur fato: juxta illud Boëtij, *Fatum est immobilis dispositio rebus mobilibus inhaerens.* Addit tamen non esse utendum hoc nomine, quia cum Gentilibus, nec nomina convenit habere communia. Unde Augustinus: *Si quis hoc modo intelligat fatum, sententiam teneat, linguam corrigat, & non dicat fatum, sed Providentiam Dei.*

Item 1. parte quæst. 116. art. 3. quærit *an fatum sit immobile?* Et huic quæstioni sic respondet: *Dicendum quod dispositio secundarum causarum, quam fatum dicimus, potest dupliciter considerari. Vno modo secundum ipsas causas secundas, quæ sic disponuntur seu ordinantur. Alio modo per relationem ad primum principium à quo ordinantur, scilicet Deum. Quidam ergo posuerunt ipsam seriem, seu dispositionem causarum esse secundum se necessariam, ita quod omnia ex necessitate contingerent, propter hoc quod quilibet effectus habet causam, & causâ positâ necesse est effectum poni: Sed hoc patet esse falsum per ea quæ supra dicta sunt. Alij verò è contrario posuerunt fatum esse mobile, etiam secundum quod à divina Providentia dependet: unde Egyptij dicebant quibusdam sacrificiis fatum posse mutari, ut Gregorius Nisænus dicit: Sed hoc supra exclusum est, quia immobilitati divine Providentiæ repugnat. Et ideo dicendum, quod fatum secundum considerationem secundarum causarum mobile est, sed secundum quod subest divina Providentiæ, immobilitatem*

Efortitur, non quidem absolute necessitatis, sed conditionate, secundum quod dicimus hanc conditionalem esse veram, si Deus præcivit hoc futurum, erit. Unde cum Boëtius dixisset fati seriem esse mobilem, post pauca subdit; *quæ tamen ab immobilis providentiæ proficiatur exordiis, ipsamque immutabilem esse necesse est.* Hæc S. Thomas: in quibus verbis tria ponderanda sunt, quibus decreta indifferentia & Molinistica penitus jugulantur. In primis enim asserit S. Doctor, quod omnia sunt à divina Providentiæ prædeterminata, & præordinata. Secundò docet posse concedi à Catholicis omnia subijci fato, dummodo nomine fati intelligatur divina providentia, omnia quæ

MMm